REPORT DOCUMENTATION PAGE

Form Approved
OMB No. 0704-0188

Public reporting burden for this collection of information is estimated to average 1 hour per response, including the time for reviewing instructions, searching existing data sources, gathering and maintaining the data needed, and completing and reviewing the collection of information. Send comments regarding this burden estimate or any other aspect of this collection of information, including suggestions for reducing this burden, to Washington Headquarters Services, Directorate for Information Operations and Reports, 1215 Jefferson Davis Highway, Suite 1204, Arlington, VA 22202-4302, and to the Office of Management and Budget. Paperwork Reduction Project (0704-0188), Washington, DC 20503.

1. AGENCY USE ONLY (*Leave Blank*)	2. REPORT DATE	3. REPORT TYPE AND DATES COVERED
	September 1995	Final

4. TITLE AND SUBTITLE

Glossary of Commercial and Trade Law Terms/Komerclikumu un Tirdzniecības Terminu Vārdnīca: English/Latvian -- Latvian/English

5. FUNDING NUMBERS

6. AUTHOR(S)

Helen Fedor

7. PERFORMING ORGANIZATION NAME(S) AND ADDRESS(ES)

Federal Research Division
Library of Congress
Washington, DC 20540-4840

8. PERFORMING ORGANIZATION REPORT NUMBER

9. SPONSORING/MONITORING AGENCY NAME(S) AND ADDRESS(ES)

N/A

10. SPONSORING/MONITORING AGENCY REPORT NUMBER

11. SUPPLEMENTARY NOTES

Prepared under an Interagency Agreement

12a. DISTRIBUTION/AVAILABILITY STATEMENT

Approved for public release; distribution unlimited.

12b. DISTRIBUTION CODE

13. ABSTRACT (*Maximum 200 words*)

The definitions provided in this bilingual glossary are intended to serve as indicative explanations of the defined words and phrases, and not for purposes of interpreting any particular contract or international agreement. Approximately 100 terms appear with English and Latvian definitions.

14. SUBJECT TERMS

Latvian
Law
Commercial and trade terms

15. NUMBER OF PAGES

31

16. PRICE CODE

17. SECURITY CLASSIFICATION OF REPORT	18. SECURITY CLASSIFICATION OF THIS PAGE	19. SECURITY CLASSIFICATION OF ABSTRACT	20. LIMITATION OF ABSTRACT
UNCLASSIFIED	UNCLASSIFIED	UNCLASSIFIED	SAR

NSN 7540-01-280-5500

Standard Form 298 (Rev. 2-89)
Prescribed by ANSI Std 239-18
298-102

DTIC QUALITY INSPECTED 3

THE LIBRARY OF CONGRESS

GLOSSARY OF COMMERCIAL AND TRADE LAW TERMS

KOMERCLIKUMU UN TIRDZNIECĪBAS TERMINU VĀRDNĪCA

ENGLISH/LATVIAN
LATVIAN/ENGLISH

A Report Prepared under an Interagency Agreement by the Federal Research Division, Library of Congress

September 1995

19960408 058

Project Manager: Helen Fedor

Federal Research Division
Library of Congress
Washington, DC 20540-4840

Dear Reader:

This product was prepared by the staff of the *Federal Research Division* of the *Library of Congress* under an interagency agreement with the sponsoring United States Government agency.

The Federal Research Division is the Library of Congress's primary fee-for-service research unit. At the request of Executive and Judicial branch agencies of the United States Government and on a cost-recovery basis, the Division prepares studies and reports, chronologies, bibliographies, foreign-language abstracts, databases, and other tailored products in hard-copy and electronic media. The subjects researched include the broad spectrum of social sciences, physical sciences, and the humanities.

For additional information on obtaining the research and analytical services of the Federal Research Division, please call 202-707-9905, fax 202-707-9920), via Internet frd@mail.loc.gov, or write to *Marketing Coordinator, Federal Research Division, Library of Congress, Washington, DC 20540-4840.*

L R Mortimer

Louis R. Mortimer
Chief
Federal Research Division
Library of Congress
Washington, DC 20540-4840

GLOSSARY OF COMMERCIAL AND TRADE LAW TERMS

KOMERCLIKUMU UN TIRDZNIECĪBAS TERMINU VĀRDNĪCA

ENGLISH/LATVIAN
LATVIAN/ENGLISH

The definitions provided herein are intended to serve as indicative explanations of the defined words and phrases, and should not be used for purposes of interpreting any particular contract or international agreement.

These definitions are not intended to express, and may not reflect, official Department of Commerce or U.S. Government interpretation of the defined words or phrases.

Šīs vārdnīcas nolūks ir sniegt norādošas definīcijas bieži lietotiem vārdiem un frāzēm, ar izskaidrojumiem, bet to nevajadzētu izlietot kā pamatojumu kāda līguma vai starptautiskās vienošanās interpretācijai.

Šīs definīcijas nav domātas kā oficiālas--un pat varētu arī nesakrist--ar ASV valdības vai tās tirdzniecības ministrijas atsevišķu vārdu un frāžu interpretāciju.

COMMERCIAL LAW DEVELOPMENT PROGRAM

The Commercial Law Development Program (CLDP), a Department of Commerce initiative funded in part by the Agency for International Development, is one component of the U.S. Government effort to support the economic and political reforms underway around the globe. CLDP provides training and consultative services to lawmakers, regulators, judges, lawyers, and educators seeking assistance in the evaluation, revision, and implementation of evolving legal systems.

CLDP law development assistance programs typically focus on laws, regulations, and administrative practices affecting domestic and foreign investment and trade, particularly international economic agreements, foreign investment laws, project and trade finance, export controls, intellectual property rights, and government ethics.

CLDP professional skills development assistance focuses on building the knowledge base and practical skills needed to effectively utilize these evolving legal structures and to bring new participants and new ideas into the commercial marketplace.

Most CLDP activities are part of comprehensive assistance programs focussed on various aspects of one or two issues of interest to a host government, rather than *ad hoc* efforts. Programs typically include placing expert advisors from the U.S. with host government ministries, providing legal training and conducting skills workshops and bringing policymakers, regulators, and educators to the U.S. for individualized consultations or formal training or educational programs.

The CLDP taps experienced attorneys from both the public and private sectors to serve as advisors. Advisors are required to have substantial expertise in the subject of their assignment and the interests of their host countries.

In order to ensure that its programs are responsive to actual needs and are well coordinated with those of other assistance providers, the CLDP works closely with consular and other host government officials, as well as other U.S. Government, intergovernmental, and non-governmental organizations.

For more information about the CLDP, contact:

Commercial Law Development Program
Office of the General Counsel
U.S. Department of Commerce
14th St. and Constitution Ave., N.W., Room 3845
Washington, D.C. 20230 U.S.A.
Tel: (202) 482-5382 Fax: (202) 482-3244

PREFACE

The *Glossary of Commercial and Trade Law Terms* was undertaken to support the work of the Commercial Law Development Program of the Office of the General Counsel of the U.S. Department of Commerce. It aims to provide explanations of terms used in the training sessions of the Commercial Law Development Program.

This glossary is divided into two sections. The first section provides the terms in alphabetical order in English, followed by the definition in English. The translation of each term and its definition is immediately to the right of the English. The second section is a cross-reference index that gives the translated term first, followed by the term in English. In this way, the glossary may be used with either language.

The term "(*q.v.*)" in the Latvian definitions means "which see" or "see what is there."

IEVADS

Šī *Komerclikumu un Tirdzniecības Terminu vārdnīca* ir projekts, kas pasākts lai atbalstītu Komerclikumu attīstības programmu, par kuŗu ir atbildīga ASV tirdzniecības ministrijas juridiskā pārvalde. Tās nolūks ir sniegt izskaidrojumus terminiem, kuŗus, savukārt, domāts lietot apmācībās Komerclikumu attīstības programmas ietvaros.

Šī vārdnīca ir sadalīta divās daļās. Pirmā nodaļā termini, angļu valodā, ir sakopoti alfabētiskā kārtībā, kam seko angļu definīcija. Katra termina tulkojumu un arī izskaidrojumu var atrast tūliņ pa labi tanī pašā vietā. Otrā nodaļa vispirms norāda latviešu valodā tulkotu terminu ar angļu valodas jēdzienu otrā vietā. Šādā veidā vārdnīca var tikt izlietota abās valodās.

Termins "(*q.v.*)" kā tas lietots latviešu tulkojumā nozīmē "ko tu redzi jeb kas vien nebūtu."

AFFIRMATIVE COVENANT--A covenant (*q.v.*) in which the party binds himself or herself either to the existence of a present state of facts as represented or to the future performance of some act. An affirmative covenant is an agreement whereby the covenantor undertakes that something will be done.

APSTIPRINĀJOŠŠ LĪGUMS--Līgums (*q.v.*), kurā viena puse sevi cieši piesaista pie kāda pašreizēja fakta patiesības vai arī sola kaut ko nākotnē izdarīt--šāds līgums ir vienas puses solījums, ka kaut kas tiks izdarīts.

BALANCE SHEET--A summary statement of a financial position of an economic unit, disclosing its assets and liabilities as of a specific date in conformity with generally accepted accounting principles.

BILANCE (BILANCES PĀRSKATS)--Finansiāls pārskats, kas sniedz pārskata lietotājam informāciju par uzņēmuma pašreizējo poziciju, uzskaitot šī uzņēmuma aktīvus un pasīvus zināmā laika momentā, saskaņā ar vispārīgi pieņemtajiem grāmatvedības principiem.

BANKER'S ACCEPTANCE--A draft (*q.v.*) drawn on and accepted by a bank. If the bank's creditworthiness is sufficiently strong, the acceptance may become a tradable financial instrument.

BANĶIERA AKCEPTS--Maksāšanas pavēle bankai (*q.v.*), kuŗa samaksu banka apņemas/apsolas. Ja attiecīgās bankas maksātspēju tirgus novērtē pietiekami augstā līmenī, šādus akceptus var arī pirkt un pārdot.

BILATERAL INVESTMENT TREATY (BIT)--A treaty between two countries that ensures that investments made by nationals of the other country are given national or most-favored-nation treatment (*q.v.*), prohibits the imposition of performance requirements (*q.v.*), and allows one country's investors to employ top management in the other foreign country without regard to nationality. BITs ensure the right to make investment-related transfers, and they guarantee that expropriation (*q.v.*) takes place only in accordance with accepted international law. BITs also guarantee access by an investing party to impartial and binding international arbitration and dispute settlement.

ABPUSĒJAIS IEGULDĪJUMU LĪGUMS (AIL)--Nolīgums starp divām valstīm, kas nodrošina, abpusējiem ieguldījumiem vienlīdzīgus noteikumus, t.i. tādus pašus, kādus saņemtu vietējie vai vislabvēlīgāk uzņemtie ieguldītāji (*q.v.*). AIL arī aizliedz uzlikt ieguldījumiem īpašus darbības noteikumus (*q.v.*), un atļauj abām valstīm izvēlēties vadošos darbiniekus (jeb menadžerus), neņemot vērā viņu pilsonību jeb nacionalitāti. Šādi (AIL) līgumi nodrošina iespējas pārskaitīt ar šādu ieguldījumu saistītus fondus bez jebkādām grūtībām, un arī garantē, ka šādu ieguldījumu nacionalizācija (jeb pārņemšana valsts rīcībā) (*q.v.*) notiek tikai starptautiski pieņemto likumu veidā. Šādi līgumi nodrošina arī ķildu atrisināšanu ar arbitrāžas palīdzību un nepārsūdzamu lēmumu pieņemšanu starptautiski atzītā tiesā.

BILL OF LADING--A document evidencing receipt of goods for shipment issued by a person engaged in the

KRAVAS PAVADZĪME--Dokuments, kas liecina, ka preces ir tikušas nosūtītas pircējam. To izsniedz

business of transporting or forwarding goods; includes an air bill. An instrument in writing, signed by a carrier or his or her agent, describing the freight so as to identify it, stating the name of the consignor, the terms of the contract for carriage, and agreeing or directing that the freight be delivered to the order or to the assigns of a specified person at a specified place.

kravas nogādātājs vai pārsūtītājs--var ieskaitīt gaisa transportu. Šis rakstveida instruments, kuŗā ir transporta firmas pārstāvja paraksts un var būt, kravas apraksts, saņēmēja vārds un līguma noteikumi par pārsūtīšanu, kā arī norādījumi, kur šo kravu nogādāt--vai nu noteiktai personai, vai arī pēc šīs personas norādījuma uz kādu viņa noteiktu vietu.

CASH FLOW--Cash receipts minus disbursements from a given asset or economic activity for a given period. Cash flow differs from net income and refers to the amount of cash remaining after all related disbursements are made, whether they are tax deductible or not.

KASES (NAUDAS) PLŪSME--Ienākumi naudā mīnus naudas izdevumi saistībā ar zināmu īpašumu (aktīvu) vai saimnieciskiem darījumiem zināmā laika sprīdī. Šādi tekoši maksājumi ir atšķirīgi no tīrajiem (neto) ienākumiem, un attiecās uz kasi, pēc tam, kad piesaistītie izdevumi ir nokārtoti, neatkarīgi no tā, vai šādi izdevumi ir vai nav aplikti ar nodokļiem.

CERTIFICATE OF INSPECTION--A document certifying that merchandise (such as perishable goods) was in good condition immediately prior to shipment. Preshipment inspection is a requirement for the importation of goods into many countries.

INSPEKCIJAS APLIECĪBA--Dokuments, kas apliecina to, ka preces (it sevišķi preces kas ātri var bojāties) atrastas labā stāvoklī īsi pirms to pārsūtīšanas. Šādu pārbaudi pieprasa daudzu valstu importa kontroles iestādes.

CERTIFICATE OF ORIGIN--Certain nations require a signed statement as to the origin of an export item. Such certificates are obtained either from a government entity or from a semiofficial organization such as a local chamber of commerce. A certificate may be required even though the commercial invoice (*q.v.*) contains the information.

IZCELSMES APLIECĪBA--Zināmas valstis pieprasa parakstītus apgalvojumus par eksporta priekšmeta izcelsmi. Šādas apliecības var iegūt vai nu no valdības iestādēm vai arī no daļēji oficiālām organizācijām (tā sauktām tirdzniecības palātām). Ir iespējams, ka importa dienests pieprasa šādu apliecību, lai gan līdzīga informācija parādās citos (*q.v.*) kravas dokumentos.

CLEAN BILL OF LADING--A receipt for goods issued by a carrier with an indication that the goods were received in "apparent good order and condition," without damage or other irregularities.

"TĪRA" KRAVAS PAVADZĪME--Apliecība, kuŗu izsniedz transportējošā firma, ka preces ir bijušas saņemtas labā kārtībā un stāvoklī, bez jebkādiem bojājumiem jeb citiem trūkumiem.

COLLATERAL--Property that is promised as security for the satisfaction of a debt. Collateral is additional security for the performance of a principal obligation. May include accounts, contract rights, and chattel paper.

IEĶĪLĀTS ĪPAŠUMS--Īpašums, kas tiek nosacīti dots kā nodrošinājums parāda atmaksāšanai. Šādas ieķīlātas lietas parasti ir vērts vairāk nekā parāds pats, un var aptvert naudas kontus, kontrakta tiesības un finansiēlus vekseļus.

COMMERCIAL INVOICE--A bill for the purchase price and other costs for goods from the seller to the buyer. These invoices are often used by governments to determine the true value of goods for the assessment of customs duties (*q.v.*) and also are used to prepare consular documentation. Governments using commercial invoices to control imports often specify their form, content, number of copies, language to be used, and other characteristics.

KOMERCIĀLĀ PAVADZĪME (RĒĶINS)--Šāds rēķins norāda pirkuma cenu un citas izmaksas, kuŗas pārdevējs sagaida no pircēja. Valdības iestādes lieto šādus dokumentus, lai noteiktu patieso vērtību muitas nodokļu aprēķiniem (*q.v.*) un sagatavotu konsulārās apliecības. Tās valdības, kas izmanto šādus rēķinus, lai kontrolētu importus, bieži uzstāda noteikumus šo dokumentu formai, saturam, kopiju skai tam, valodai, kas lietojama un citām iezīmēm.

COMMON EXTERNAL TARIFF--A uniform tariff (*q.v.*) adopted by parties to a customs agreement union to be assessed on imports entering the union territory from countries outside the union.

KOPĒJĀ ĀRZEMJU MUITA--Vienota muitas likme (*q.v.*), kuŗu pielieto visas valstis, kas piedalās kopējā muitas līgumā, kas nosaka vienu un to pašu likmi produktiem, kas tiek ievesti kopējā līguma (jeb apvienības) valstīs no zemēm ārpus līguma.

CONDITION PRECEDENT--A condition precedent is a requirement that is to be satisfied before an agreement becomes effective. It calls for the happening of some event, or the performance of some act, after the terms of the agreement have been fixed but before the contract is binding on the parties. For example, under a disability insurance contract, the insured is required to submit proof of disability before the insurer is required to compensate him or her for that disability.

IEPRIEKŠĒJS NOSACĪJUMS--Dažreiz tiesības, kas kādam pienākās, radīsies, vai kāda darbība tiks realizēta tikai ja kāds fakts jeb notikums (kas cits nekā tikai laika tecējums) vai nu tad eksistēs jeb notiks, pirms tūlītējai darbībai jeb pretsolījumam jārodas. Šāds iepriekšējs nosacījums ir prasība, kuŗu ir jāapmierina pirms vienošanās var kļūt iedarbīga. Nosacījums prasa, lai kaut kas notiek vai arī tiek izdarīts, kas ir pieminēts līgumā, pirms līgums kļūst saistošs. Piemēram, invalīds iesniedz pierādījumu par nespēju jeb slimību pirms apdrošināšanas iestāde sāk apmaksāt šo strādāt-nespējīgo.

CONFIRMED LETTER OF CREDIT--Type of letter of credit (*q.v.*) in which a local bank (the confirming bank) gives its guarantee that a seller's draft (*q.v.*) will be honored if the bank that issued the letter (the issuer) fails to honor it.

APSTIPRINĀTAIS AKREDITĪVS--Kredita vēstules veids (*q.v.*), kuŗā kāda vietējā komercbanka (apstiprinājošā banka) dod garantiju, ka maksājumi (*q.v.*) tiks izdarīti, ja sākotnējā, garantiju-izsniedzošā, banka atsakās to darīt.

CONSIGNMENT--Delivery of merchandise from a seller (the consignor) to an agent (the consignee) under an agreement that the agent will sell the merchandise for the account of the seller. The consignor retains title to the goods until they are sold. The consignee sells the goods for a commission and remits the net proceeds to the consignor.

KONSIGNĀCIJA (Preces nodošana pārdošanai)--Īpašnieks nodod preci kādam citam pārdošanai sekojot līgumam, ka aģents pārdos preci īpašnieka vārdā un vietā. Īpašnieks patur īpašuma tiesības līdz prece ir pārdota. Kad tas notiek, īpašnieks saņem samaksu no kuŗas pārdevējs atskaita sev nolīgto summu kā komisijas maksu.

CONTINGENT LIABILITY--An obligation that is not now fixed and absolute but will become fixed and absolute upon the occurrence of some future and uncertain event.

NOSACĪTS PARĀDS--Parāds, kas varētu rasties tikai tad, ja kāds iepriekš paredzēts gadījums tiešām notiek jeb nenotiek.

COST AND FREIGHT (CFR)--Under this term, the seller quotes a price for goods that includes the cost of their transportation to a named point of debarkation. The cost of insurance is left to the buyer's account. (Typically used for ocean shipment only. CPT, or carriage paid to, is a term used for shipment by modes other than ocean shipment.) Also defined as a method of import valuation (*q.v.*) that includes insurance and freight charges with the merchandise values.

IZMAKSA UN FRAKTS--Izlietojot šo terminu, pārdevējs piedāvā cenu, kuŗā ir ieskaitīta kravas pārvadāšanas izmaksa līdz zināmai vietai, lai gan apdrošināšana ir jāmaksā pircējam. (Parasti šo lieto tikai jūras pārvedumiem, kamēr iniciālus CPT--"carriage paid to," latviski "pārvešana samaksāta līdz"--lieto citām kravām.) Arī noteikts kā novērtējums lietots (*q.v.*) importa nodokļu noteikšanai, kas ieskaita apdrošināšanu un pārsūtījuma izmaksas preces cenā.

COST, INSURANCE, AND FREIGHT (CIF)--Under this term, the seller quotes a price for goods, insurance, transportation, and miscellaneous charges to the point of debarkation for the vessel. (Typically used for ocean shipment only. CIP, or carriage and insurance paid to, is a term used for shipment by modes other than ocean shipment.)

IZMAKSA, APDROŠINĀŠANA UN FRAKTS--Nocenošanas jēdziens, kuŗu pārdevējs izmanto ietilpinot visas trīs šīs maksājumu kategorijas, lai nogādātu preces uz kuģa gala punktu. (Tipiski šo jēdzienu lieto tikai ar jūras kravām--citos gadījumos lieto tā saukto CIP jēdzienu--"pārvešana un apdrošināšana līdz."

COST OF PRODUCTION--A term used to refer to the sum of the cost of materials, the fabrication, and other processing employed in producing merchandise, and the appropriate allocations of general administrative and selling expenses. The cost of production is based on the producer's actual expenses and does not include mandatory minimum general expenses or profit, both of which are used when determining constructed value. Constructed value consists of the cost of materials and fabrication and other processing employed in producing merchandise, general expenses of not less than 10 percent of material and fabrication costs, and profit of not less than 8 percent of the sum of production costs and general expenses.

RAŽOŠANAS IZMAKSA--Jēdziens, kas aptver materiālu, darba spēka, un citas izmaksas saistītas ar tiešo ražošanas procesu kā arī attiecīgos izdevumus, kas saistīti ar pārvaldi un tirdzniecību. Šāda pašizmaksa pamatojas uz ražotāja reāliem izdevumiem, un neieskaita obligātus izpelņas minimumus, kuŗus lieto lai aprēķinātu tā saukto "konstruēto vērtību." Šinī pēdējā jēdzienā var ieskaitīt ražošanas pašizmaksu, vispārīgos izdevumus ne zemākus par 10% no materiālu un ražošanas cenām/izmaksām, un ne mazāku pelņu kā 8% no ražošanas pašcenām kopā ar vispārejām izmaksām.

COUNTERTRADE--An umbrella term for several types of trade in which the seller is required to accept goods, services (*q.v.*), or other instruments of trade, in partial or whole payment for the goods or services it is selling. Forms of countertrade include barter, triangular trade, offsets, and bilateral clearing accounts.

PRETPĀRDOŠANA (PRETTIRDZNIECĪBA)--Vispārējs termins, kas aptver vairākus tirdzniecības veidus. Šādā sistēmā ārzemju pārdevējs ir spiests pieņemt vietējās preces, pakalpojumus, vai arī citus netiešos maksāšanas līdzekļus (*q.v.*), kā daļēju vai arī varbūt pilnīgu samaksu par viņa pārdoto vērtību. Šis jēdziens ietilpina vairākus tirdzniecības veidus: barterdarījumus (tiešas preču apmaiņas), trīsstūrveida tirdzniecību, pretpirkumus, un abpusējos apmaksas darījumus.

COUNTERVAILING DUTY--A charge that a country places on imported goods in addition to the standard tariff (*q.v.*) to which the goods would be subject in order to counter the value of subsidies (*q.v.*) or bounties granted to the exporters or producers of the goods by their home governments.

LĪDZSVAROJOŠĀ MUITAS LIKME--Valsts pielāgo īpašu uzcenojumu tādām precēm, kas jau ir apliktas ar parasto muitas likmi (*q.v.*), bet kuŗu pašizmaksa ir noteikta mākslīgi zema, tādēļ, ka eksporotētāju valsts valdība ir piešķīrusi īpašas dotācijas (*q.v.*) šo produktu ražotājiem.

COVENANT--An agreement between two or more parties by which one of the parties promises to the other that something either has been done, will be done, or will not be done or that stipulates the truth of certain facts. The term is currently used primarily with

LĪGUMS--Vienošanās starp divām vai vairākām pusēm, kuŗā viena puse apsola otrai (vai citām) pusei, ka kaut kas ir ticis izdarīts, tiks izdarīts vai arī netiks darīts, vai arī apstiprina kaut kāda fakta ticamību. Šo terminu parasti lieto sakarā ar

respect to promises in conveyances or other instruments relating to real estate. In its broadest usage, a covenant is any agreement or contract.

darījumiem, kas ir saistīti ar nekustāmo īpašumu. Visplašākā nozīmē, šāds līgums nozīmē jebkuru vienošanos vai kontraktu.

CREDIT REPORT--A document from a credit evaluation organization rating the creditworthiness and pertinent financial data concerning a person or a company. Used by banks, merchants, suppliers, and others to evaluate the credit risk (*q.v.*) of doing business with that person or company.

KREDITZIŅOJUMS--Dokuments, kuru izsniedz kredita vērtības izmeklēšanas organizācija, kas izvērtē kā fizisku tā juridisku personu maksātspējīgumu un arī citus datus. Šādu "izvērti" izlieto kā bankas, tā arī tirgotāji un izejvielu pārdevēji, lai samazinātu risku (*q.v.*) darījumos ar personām jeb uzņēmumiem.

CUSTOMS DUTY--See: Tariff.

MUITAS LIKME--skat.: Tarifa līmenis.

DATE DRAFT--A draft (*q.v.*) that matures (becomes payable) a specified number of days after the date it is issued, without regard to the date of acceptance.

DATĒTA MAKSĀŠANAS PAVĒLE--Maksāšanas pavēle (*q.v.*), kas pieprasa tās samaksu noteiktu dienu laikā pēc izdošanas, neskatoties kad akcepts būtu datēts.

DEBT FINANCING--Raising of funds by issuing bonds or notes or borrowing from a financial institution. Borrowing of money generally on a long-term basis for acquiring working capital or for retiring current indebtedness. Debt financing creates an obligation to repay the principal amount of the debt plus interest (*q.v.*) that accrues over time at a fixed or variable rate. This is contrasted with equity financing (*q.v.*), which is the raising of funds by selling ownership interests.

FINANSĒŠANĀS AR PARĀDU--Līdzekļu iegūšana ar obligāciju (ilgtermiņa obligāciju un parādzīmju) izlaišanu vai aizņemšanos no finansiēlas iestādes. Parasti, šādus līdzekļus aizņemās uz ilgāku termiņu un izlieto tekošajām vajadzībām kā arī lai atmaksātu īstermiņa parādus. Finansēšanās ar parādu rada pienākumu atmaksāt aizņemtos līzekļus kā arī augļu procentus (*q.v.*), kas katru gadu pienāk klāt, dažreiz ar noteiktu procentu likmi, bet citreiz ar mainīgu likmi. Šādu finansēšanos salīdzina ar līdzīpašnieku piedalīšanos firmas attīstībā (*q.v.*), kad nepastāv prasība akcijās ieguldīto naudu atmaksāt.

DEFAULT--A failure or an omission of that which ought to be done. Specifically, the omission or failure to perform a legal contractual duty, to observe a promise or discharge an obligation, e.g., to pay interest (*q.v.*) or principal on a debt when due, or to perform an agreement. The term also embraces

NEMAKSĀŠANA (NEIZPILDĪŠANA)--Kaut kāds trūkums, kad kaut kas, ko vajadzētu pildīt, pildīts netiek. Specifiski runājot, nolaidība pret kaut kādu pienākumu tiesiskā līgumā, atteikšanās pildīt solījumu vai samaksāt naudas obligāciju (nemaksājot aizņemto kopsummu kā arī procentu likmes (*q.v.*) tanī datumā, kad tas bija

the idea of dishonesty, a wrongful act, or an act of omission discreditable to one's profession.

apsolīts), vai vispār izpildīt vienošanos. Termins arī ietver vispārīgu negodību, ļaundarbību, vai rīcību, kas aizvaino cilvēka profesiju.

DELIVERED DUTY PAID--Under this term, the seller specifies that the price of the seller's goods includes payment of any duties (*q.v.*) applicable thereto. Whereas the term "Ex Works" signifies the seller's minimum obligation, the term "delivered duty paid," when followed by words naming the buyer's premises, denotes the other extreme--the seller's maximum obligation. The term "delivered duty paid" may be used regardless of the mode of transport. If the parties wish that the seller clear the goods for import duty, but that some of the cost payable upon the import of the goods should be excluded--such as the value-added tax (VAT--*q.v.*) and/or other similar taxes--this should be made clear by adding words to this effect, e.g., "exclusive of VAT and taxes."

PIEGĀDĀTS AR MUITAS SAMAKSU--Ja lietots šis termins, tas nozīmē, ka pārdevējs preces cenā ir ieskaitījis muitas likmes, kas attiecas uz sūtījumu. Ja tiek lietots "Ex Works" jeb "bez piemaksas" tad pardevējs uzņemas minimālu pienākumu; ja "piegādāts ar muitas samaksu," kad šiem vārdiem seko pircēja adrese, tas nozīmē otru galējību--ka pārdevējs uzņemas lielāko pienākumu. "Piegādāts ar muitas samaksu" var tikt lietots vienmēr, vienalga kāda veida transports tiek lietots. Ja abas puses vēlas, ka pārdevējs izvada preci cauri muitai, bet ka vēl dažas citas izmaksas nav iekļautas preces cenā--kā, piemēram, pievienotās vērtības nodoklis (VAT) un/vai kādi citi līdzīgi nodokļi, kontrakta valodā vajadzīgi papildus vārdi, kā, piemēram, "neieskaitot VAT un nodokļus").

DRAFT--A written order made by one party (the drawer) instructing a second party (the drawee, typically a bank) to pay a third party (the payee) a certain sum of money either upon proper presentation of the order (a sight draft) or at a definite time after presentation of the order (a time draft).

MAKSĀŠANAS PAVĒLE--Rakstveida pavēle, kuru izmanto kāda pirmā puse (līgumslēdzējs), lai norādītu kādai otrai pusei (līgum-izpildītājam, parasti kādai bankai), ka jāsamaksā trešai personai (maksas saņēmējam) zināmu naudas summu tad, kad šāda maksāšanas pavēle tiek pareizā veidā iesniegta (pavēle, kas jāsamaksā pieprasījuma momentā) vai arī pēc kaut kāda noteikta laika pēc tam, kad šāda pavēle tiek iesniegta (termiņa pavēle).

DRAFT BILL OF EXCHANGE--A written, unconditional order for payment from one person (the drawer) to another person (the drawee). It directs the drawee to pay a specified sum of money, in a given currency, at a specific date to the drawer. A sight draft calls for immediate payment (on sight or presentation), whereas a time draft calls for payment at a

APMAIŅAS VEKSELIS (TRATA)--Rakstveida beznosacījuma pavēle, kas noteic maksājuma akceptu no vienas puses un kļūst par iekasējamu vekseli. Pavēle uzdod parādniekam samaksāt zināmu naudas summu, nozīmētā valūtā, un noteiktā datumā. Pastāv vekseļi, kuŗus jāsamaksā uz vietas, momentā, kamēr tā sauktās laika, termiņa pavēles pieprasa samaksu noteiktā, vai

readily determined future date.

viegli aprēķināmā, datumā, nākotnē.

DUMPING--The sale of a commodity in a foreign market at less than fair value. Dumping is usually recognized as unfair because the practice can disrupt markets and injure producers of competitive products in an importing country. Article IV of GATT permits imposition of antidumping duties (*q.v.*) equal to the difference between the price sought in the importing country and the normal value of the product in the exporting country.

IZGĀŠANA ("DEMPINGS")--Preces pārdošana ārzemēs par mazāku cenu nekā tās patieso vērtību. Šādu izgāšanu parasti uzskata par nepareizu, jo tā var izjaukt tirgus attiecības un ievainot konkurējošo preču ražotājus importējošā zemē. Vispārējās vienošanās līgumā par tarifiem un tirdzniecību GATT 4. pants, atļauj valstīm pielietot tā sauktās pret-izgāšanas sankcijas (*q.v.*), tās aprēķinot, kā starpību starp importa preces cenu šinī valstī un parasto šīs preces vērtību tajā valstī, kas šo preci eksportē.

DUTY--See: Tariff.

MUITA--skat.: Tarifs.

ENCUMBRANCE--Any right to, or interest in, personal property or real property belonging to another to the diminution of its value, but consistent with its conveyance. A claim, lien (*q.v.*), charge, or liability attached to and binding on property, typically, real property, e.g., a mortgage (*q.v.*), judgment lien, mechanics' lien, lease, security interest, easement, or right of way. If the liability relates to a particular asset, the asset is said to be encumbered.

APGRŪTINĀJUMS--Parādu nasta, kas ir saistīta ar jebkādu īpašumu, kuru tomēr var brīvi pārdot citam, lai gan par mazāku vērtību--prasība, nesamaksāti rēķini, vai citi maksājumi (*q.v.*), kas būs jāuzņemās jaunajam īpašniekam (tipiski, šis jēdziens attiecās uz nekustamu īpašumu). Ja šāda parādu nasta (*q.v.*) nāk līdz kādai ēkai, teiksim, tad var sacīt, ka šis īpašums tiek pārdots ar apgrūtinājumu. Apgrūtinājums ir saistīts ar īpašumu un var iekļaut arī tiesības īpašumu izmantot--piem. ievilkt privātīpašumā vadus, caurules, lietot takas, u.t.t.

EQUITY FINANCING--Raising of capital by a corporation by issuing (selling) shares. Shares represent ownership interests in the issuer of the shares, entitling the purchaser to a portion of the value of the issuer, and various appurtenant rights, but not entitling the purchaser to a fixed or guaranteed value in the event the purchaser sells the shares or the issuing company is dissolved. This is contrasted with debt financing (*q.v.*), which is the raising of capital by issuing bonds or borrowing money.

FINANSĒŠANA AR PAŠU KAPITĀLU--Akciju sabiedrība iegūst līdzekļus ar jaunu akciju izdošanu (pārdošanu). Akcijas atspoguļo jauno līdzīpašnieku tiesības piedalīties firmas pārvaldīšanā, kā arī zināmu procentuēlu līdzdalību citās tiesībās, bet šīs akcijas nekādā veidā negarantē akciju vērtību, ja pircējs tās grib pārdot, nedz arī tādā gadījumā, kad firma izbeidz darbību. Šo finansēšanu var salīdzināt ar "finansēšanu uz parāda (*q.v.*)," kad iegūst līdzekļus izlaižot obligācijas vai aizņemoties no kādas

iestādes.

ESCAPE CLAUSE--Generally, a provision in a contract or other document permitting a party or parties to change the standard terms of the contract or document, or to avoid liability or performance under certain conditions. In the context of international trade, for example, an international tariff (*q.v.*) schedule may provide that the ordinary tariff may be increased if imports covered by such tariffs cause harm to domestic industries producing like goods.

The escape clause section of Article XIX of GATT allows countries to temporarily violate their GATT obligations to the degree and for the time necessary to protect a domestic industry from serious injury. Countries taking such actions, however, must consult with affected contracting parties to determine appropriate compensation for the violation of GATT rights, or be subject to retaliatory trade actions.

ATBILDĪBAS KLAUZULA--Vispārīgi, īpaša provizoriska klauzula kontraktā vai arī līdzīgā dokumentā, kas atļauj līguma pildītajam vai pildītājiem zināmās situācijās pārmainīt šī līguma prasības. Starptautiskā tirdzniecībā, piemēram, vispārējā muitas likmju tabula (*q.v.*) var tikt mainīta/paaugstināta, ja var pierādīt, ka imports uz kuŗu tarifs attiecas, nesamērīgi apgrūtina pašu zemes rūpniecību, kas ražo līdzīgus produktus.

GATT 19. pants atļauj valstīm attālināties no un rīkoties neatbilstoši pret GATT noteikumiem uz laiku, kas nepieciešams, lai aizstāvētu pašu zemes produkciju no nopietnām sekam (kā pastāvēt spējām). Tomēr, visām valstīm, kas izmanto šo pieeju, ir jāapspriežās ar ieinteresētiem dalībniekiem, lai noteiktu apmaksu par šādiem GATT pārkāpumiem lai izbēgtu no atspēlēšanās.

EXCHANGE RATE--The value of one country's currency in terms of the value of another country's currency.

VALŪTAS KURSS--Vienas valsts naudas vērtība attiecībā uz kādas citas zemes valūtas vērtību.

EXPORT CONTROL--Governmental restrictions on the export of certain goods or services (*q.v.*) for economic, political, or security reasons. Export controls may take the form of requiring special licenses for such goods or services.

EKSPORTA KONTROLE--Valdības ierobežojumi sakarā ar zināmu preču vai pakalpojumu eksportu (*q.v.*), parasti saistīti ar ekonomiskiem, politiskiem, vai drošības apsvērumiem. Eksportu kontroles sistēma var noteikt speciālas atļaujas šādu preču izvešanai vai pakalpojumu darījumiem.

EXPORT LICENSE--A government document authorizing the export of specific goods in specific quantities to a particular destination. The document may be required in some countries for most or all exports and in other countries only under special circumstances.

EKSPORTA ATĻAUJA (Eksporta license)--Valdības dokuments, kas atļauj zināmu preču izvešanu uz noteiktu gala mērķi noteiktos daudzumos. Dažās valstīs šādus dokumentus pieprasa visiem, vai lielākai daļai eksportu, kamēr citās valstīs šādas licenses izlieto tikai speciāliem darījumiem (zināmos apstākļos).

EXPORT PROMOTION--A program to help companies sell products abroad. These programs may include business counseling, training, and representational assistance, as well as the provision of market research information, trade-fair opportunities, and export financing assistance.

EKSPORTU VEICINĀŠANA--Valdības programma, kas palīdz uzņēmumiem pārdot preces ārzemēs. Šādas programmas var ietvert iespējamas apspriedes ar padomniekiem, kursus, ideju apmaiņu par produktu reklāmu, tirgus izziņas informāciju, piedalīšanos tirgus izstādēs, kā arī eksportu finansēšanas pabalstu.

EXPROPRIATION--A taking, as of privately owned property, by the government under eminent domain. This term is frequently used in the context of a government taking the property or assets of a foreign-owned company, in which case international law requires that the expropriating government offer prompt, adequate, and effective compensation for such taking to the person or company whose property was expropriated.

ATSAVINĀŠANA--Valdības kāda privātīpašuma pārņemšana, pēc likuma prasībām, jeb citādi, savās rokās. Šo terminu bieži lieto atsaucoties uz kādas valdības ārzemju ieguldītāju firmas pārņemšanu, kuŗā gadījumā starptautiskie likumi pieprasa, lai tā valdība, kas izdara šādu atsavināšanu, tūliņ piedāvā pietiekamu un atbildīgu samaksu tai personai vai firmai, kuŗas īpašumi tikuši atsavināti.

FACTORING--The discounting of an account receivable that does not involve a draft (*q.v.*). The seller transfers title to the seller's accounts receivable to a factoring house for cash at a discount from the face value of the accounts. Factoring often is done without recourse to the seller. Export factoring allows an exporter to ship on open account (*q.v.*), by which goods are shipped without guarantee of payment (i.e., a letter of credit (*q.v.*)). The factor assumes the financial ability of the customer to pay and handles collections on the receivables.

STARPNIECĪBA (FAKTORĒŠANA)--Pārdevējs pārdod savus iekasējamos parādus (*q.v.*) īpašam aģentam/firmai, kas pārdevējam samaksā nolīgto summu. Pārdevējs saņem mazāk nekā parādu nominālvērtību un nodod īpašuma tiesības aģentam/firmai. Eksportu faktorēšana atļauj pārdevējam sūtīt preces uz "atvērtu kontu" (*q.v.*), bez kredita vēstulēm un citām garantijām (*q.v.*), jo aģents/faktors uzņemas izmeklēt risku par pircēja maksātspēju un iekasēt samaksu. Bieži darījums aģentam/firmai nedod tiesības griezties pie pārdevēja pēc samaksas, ja iekasēšana no pircēja neizdotos.

FORCE MAJEURE--The title of a standard clause in a contract exempting the parties for nonfulfillment of their obligations as a result of conditions beyond their control, such as earthquakes, floods, or war.

FORCE MAJEURE--Labi pazīstama klauzula, kas atlaiž līdzdalībniekus no kontrakta pienākumumiem neparedzamos un nekontrolējamos gadījumos (zemes trīces, plūdi, vai kara darbība).

FORFAITING--A form of supplier credit in which a seller surrenders possession of receivables, which are usually guaranteed by a bank in the purchaser's country, by selling them at discount to a

SPECIALIZĒTA STARPNIECĪBA ("FORFAITĒŠANA")--Zināma naudas, pirms termiņa, iegūšana, kur pārdevējs atdod iekasējamos kontus (parādsaistības), kuŗas parasti sedz bankas garantijas

"forfaiter" in exchange for cash. These instruments also may carry the guarantee of the importer's government. In a typical forfaiting transaction, a seller approaches a forfaiter before completing a transaction's structure. Once the forfaiter commits to the deal and sets the discount rate, the seller can incorporate the discount into the selling price. Forfaiters usually work with bills of exchange or promissory notes (*q.v.*), which are unconditional and easily transferable debt instruments that can be sold on the secondary market.

There are three main differences between export factoring and forfaiting:

(1) Factors usually want access to a large percentage of a seller's business, whereas forfaiters will work on a single transaction basis;

(2) Forfaiters generally work with medium-term and long-term receivables (180 days to seven years), whereas factors work with short-term receivables (up to 180 days). Payment terms usually reflect the type of product involved: forfaiters usually work with capital goods, commodities, and large projects; factors work mostly with consumer goods; and

(3) Most factors do not have strong capabilities in developing countries, where legal and financial frameworks are inadequate and where credit information is not readily available through affiliate factors. Forfaiters usually require a bank guaranty (*q.v.*), which makes them more willing to work with receivables from these countries.

pircēja valstī, aģentam/firmai par mazāku summu kā nominālo vērtibu, pret tūlītēju samaksu. Šādus darījumus arī bieži garantē pircēja valsts valdība. Tipiskā "starpniecības" darījumā, pārdevējs nolīgst ar aģentu/firmu par samaksu pirms vispār darījums noslēgts. Kad aģents ir piekritis darījumu financēt, un atlaides ir zināmas, pārdevējs var tās ieskaitīt preces cenā. Aģenti, parasti, pieņem apmaiņas vekseļus (trata) kā arī parādzīmes (*q.v.*), kas ir noteiktas un nav pamatotas uz blakus nosacījumiem, un kas, tādēļ, ir juridiski dokumenti, kas viegli pārdodami šādu dokumentu tirgū (otras pakāpes tirgū).

Ir trīs starpības starp eksporta starpniecību ("faktorēšanu") un specializēto starpniecību:

(1) Starpnieki, parasti, mēģina pārņemt lielu daļu, jeb procentu, no pārdevēja iekasējamiem kontiem, toties specializētie starpnieki uzņemas arī atsevišķus darījumus.

(2) Specializētie starpnieki pieņem vidēja un ilg-termiņa iekasējamos kontus (180 dienas līdz septiņiem gadiem), kamēr parastie starpnieki pieņem īslaika dokumentus (līdz 180 dienām). Iekasēšanas noteikumi atbalso produkta tipu: speciālie starpnieki, parasti, uzņemas darījumus saistītus ar pamatkapitālu, materiāliem, kā lauksaimniecības produktiem, jēlvielām, un lieliem projektiem; starpnieki parasti izvēlas darījumus ar patēriņa precēm; un

(3) Lielākā daļa parasto starpnieku nav tā situēti, lai varētu darbību uzsākt valstīs, kas vēl ir izveides stādijā, kam vēl nav juridiski un finansiāli izstrādātas iekšējās sistēmas un likumi. Parasti tur arī trūkst attiecīgu iestāžu, kas spētu izvērtēt pircēja maksātspēju, nedz ir arī citu iestāžu, kur šāda informācija būtu pieejama. Specializētie starpnieki parasti pieprasa bankas garantijas (*q.v.*), kas tiem dod zināmu drošību darboties ar parādzīmēm veidojošās valstīs.

FORWARD EXCHANGE RATE--The price set between two parties for delivery of a foreign currency on an agreed-upon future date. If the date will occur within a week, the agreement is called a spot transaction; if the date is more than a week in the future, the arrangement is called a forward exchange transaction.

VALŪTAS NĀKOTNES VĒRTĪBA--Cena, jeb vērtība, valūtas darījumam noteiktā, zināmā nākotnes datumā. Ja šis datums iekrīt sekojošā nedēļā to sauc par vietas darījumu ("spot transaction"), ja vēlāk par vienu nedēļu, tad šāds izkārtojums tiek saukts par nākotnes darījumu ("forward transaction").

FOUL BILL OF LADING--A receipt for goods issued by a carrier with an indication that the goods were damaged when received.

"SLIKTAS" KRAVAS PAVADZĪME--Kvīte, kuru izdod transporta uzņēmums norādot, ka preces saņemtas bojātā stāvoklī.

FREE ALONGSIDE SHIP (FAS)--Sales price that includes all costs of transportation and delivery of the goods to the ship or other carrier.

BRĪVI PIE KUĢA MALAS--Preces cena, kas ietilpina visas transporta izmaksas un preces nogādāšanu līdz kuģim vai kādam citam pārvadāšanas līdzeklim.

FREE ON BOARD (FOB)--Sales price that includes delivery of the items to the purchaser. The FOB seller assumes all responsibilities and costs up to the point of delivery, including insurance, transportation, and so forth.

"FOB" LĪDZ PIEVEDUMAM--Cena, kas ieskaita sevī pieveduma izmaksas, kas saistas ar pirkuma piegādi "līdz durvīm." FOB pārdevējs uzņemas visu atbildību līdz pieveduma brīdim, piem. izmaksu par apdrošināšanu, transportu, u.t.t.

FREE TRADE AGREEMENT (FTA)--An arrangement that establishes the unimpeded flow of goods and services (*q.v.*) between trading partners regardless of national borders. An FTA stops short of establishing a common market, which typically provides for labor mobility, common currencies, uniform product standards, or other common policies. Member countries of a free trade area apply their individual tariff (*q.v.*) rates to countries outside the free trade area.

BRĪVĀ TIRGUS VIENOŠANĀS (BTV)--Nolīgums, kas nosaka, ka tirdzniecība plūst starp visām zemēm, kas piedalās sistēmā, neņemot vērā valstu robežas. Šāds BTV neiet tik tālu kā "koptirgus koncepcija," kas parasti atļauj pilnīgi brīvu darba spēka pārvietošanos, kopējas naudas vienības, vienādus produktu kvalitātes standartus, kā arī citus kopīgas politikas rādītājus. BTV valstis piemēro savas muitas (*q.v.*), likmes precēm, kas ienāk no ārpusnolīguma valstīm.

FREE TRADE ZONES--A generic term referring to special commercial and industrial areas at which special customs procedures allow the importation of foreign merchandise (including raw materials, components, and finished goods) without the requirement that duties (*q.v.*) be

BRĪVĀS TIRDZNIECĪBAS ZONAS--Vispārīgs termins, kas ietver īpašas tirdzniecības un rūpniecības rajonus/zonas, kurās īpaši muitas noteikumi atļauj ārzemju preču importēšanu (ieskaitot izejvielas, sastāvdaļas, kā arī gatavas preces) bez prasības, lai muitas likmes tūliņ tiktu

paid immediately. If merchandise is later exported, duty free treatment is given to reexports. The zones are usually located in or near ports of entry. Merchandise brought into these zones may be stored, exhibited, assembled, processed, or used in manufacturing prior to reexport or entry into the national customs territory. When manufacturing activity occurs in free trade zones, it usually involves a combination of foreign and domestic merchandise and usually requires special governmental authority. Free trade zones are sometimes called "customs free zones" or "duty free zones."

nomaksātas. Ja zonā novietotās preces vēlāk eksportē uz ārvalstīm, tas notiek bezmuitas veidā. Šādas zonas parasti atrodas lidlaukos vai ostās, vai arī tuvu šādiem iebraukšanas punktiem. Preces šādās zonās var apstrādāt, uzglabāt, reklamēt, un izlietot rūpniecībā pirms tās tiek nosūtītas tālāk vai arī ievestas valsts muitas teritorijā. Rūpnieciskā aktivitāte šādās zonās parasti apvieno pašu un importa preces, kā arī prasa īpašu valdības atļauju; šādas zonas dažreiz sauc par "bezmuitas zonām."

FREIGHT FORWARDER--An independent business that handles shipments of goods for compensation. At the request of the shipper, the forwarder makes the actual arrangements and provides the necessary services (*q.v.*) for expediting the shipment to its destination. The forwarder takes care of all documentation needed to move the shipment from its original destination, and makes up and assembles the necessary documentation for submission to the bank in the seller's name. The forwarder arranges for cargo insurance, handles the necessary communications, and advises the shipper on requirements for marking and labeling at the cargo's destination. The forwarder operates on a fee basis paid by the seller and often receives an additional percentage of the freight charge from the common carrier.

KRAVU PĀRSŪTĪTĀJS--Neatkarīgs uzņēmums, kas nodarbojas (par samaksu), ar kravu nogādāšanu līdz gala mērķim. Šis uzņēmums nokārto vajadzīgos dokumentus preces kustībai uz gala punktu kā arī iesniegšanai bankā pārdevēja vārdā. Šis aģents arī nopērk attiecīgo kravas apdrošināšanas polisi, sazinās ar iestādēm saņemšanas punktā, un dod padomus pārdevējam sakarā ar nepieciešamām pavadzīmēm un līdzīgiem dokumentiem. Šos aģentus algo pārdevējs, bet bieži pārvedējs tiem samaksā zināmu papildus procentu no kravas pārvadāšanas maksas.

GOVERNMENT PROCUREMENT--Purchase by official government agencies of goods and services (*q.v.*). Government procurement policies and practices may be non-tariff barriers (NTBs--*q.v.*) to trade if purchases are made from domestic suppliers, despite their higher prices or inferior quality as compared with competitive goods that could be imported.

VALDĪBAS PASŪTĪJUMS--Oficiālās valsts aģentūras preču un pakalpojumu iepirkums (*q.v.*). Valdības politika var arī būt kavēklis brīvā tirgus attīstībai (*q.v.*)--ja valdība--iepērkas tikai vietējo piedāvātāju uzņēmumos, un sevišķi neinteresējas par labākas kvalitātes un zemākas cenas precēm, kuras valsts varētu importēt.

GRAY MARKET IMPORTS--This term refers to imports bearing a genuine trademark but imported by a party other than the trademark holder or authorized importer.

PELĒKĀ TIRGUS IMPORTI--Termins, kas atsaucas uz importiem, kam ir īstā preču zīme bet kuŗu ievedējs ir kāds cits nevis preču zīmes īpašnieks vai tā nozīmēts pārstāvis.

GUARANTY--An undertaking or promise that is collateral (*q.v.*) to a primary or principal obligation and that binds the guarantor to performance in the event of nonperformance by the principal obligor.

A promise to answer for payment of a debt or performance of obligation if the person liable in the first instance fails to make payment or to perform the obligation. An undertaking by one person to be answerable for the payment of some debt, or the due performance of some contract or duty by another person, who remains liable to pay or perform the same. A promise to answer for the debt, default (*q.v.*), or miscarriage of another person.

The contract of a guarantor is the guarantor's own separate contract. It is in the nature of a guaranty that the thing guarantied to be done by the principal obligor shall be done and is not merely an engagement undertaken jointly with the principal obligor to do the thing. The original contract of the principal obligor is not the guarantor's contract, and the guarantor is not bound to take notice of its nonperformance.

GARANTIJA--Uzņemšanās, jeb solījums, kas ir kā blakus/atsevišķs darījums (ķīla) galvenajam kontraktam. Garantija saista to, kas šo pienākumu uzņemas, darīt visu, kas paredzēts pirmajā/galvenajā kontraktā, ja galvenais dalībnieks savu solījumu nepilda.

Solījums nomaksāt parādu jeb izpildīt saistību, ja persona, kam ir galvenā atbildība pamata kontraktā, jeb darījumā, parādu nekārto, jeb nepilda solījumu. Uzņemšanās no vienas partijas puses būt atbildīgam par kāda noteikta parāda samaksu, jeb līgtā kontrakta izpildi, jeb kādas citas solītas darbības izvešanu dzīvē (*q.v.*). Galvenais kontraktors vēl arvien paliek atbildīgs par samaksu, jeb pienākumu pildīt solīto darbību. Solījums atbildēt par parādu, saistību neizpildīšanu, jeb tiesību neievērošanu, kur galvenais līdzējs ir cits.

Garantijas devēja kontrakts ir viņa paša un ir atšķirīgs no pamata kontrakta. Garantija apsola, ka darījums, solīts kādā atsevišķā kontraktā, tiks izpildīts, bet nav iztulkojams kā kopējs kontrakts kopējam darījumam. Pirmais kontrakts netiek apvienots ar otru un garantijas devējam netiek uzlikts pienākums izsekot kas noticis ar pamata kontraktu (vai tas ir ticis izpildīts vai nē).

HARMONIZED SYSTEM--The Harmonized Commodity Description and Coding System, also called the Harmonized System (HS), is a system for classifying goods in international trade. The system was developed under the auspices of the Customs Cooperation Council. Beginning on January 1, 1989, the new HS numbers replaced previously adhered-to schedules in more than fifty countries.

SASKAŅOTĀ SISTĒMA--Preču klasifikācijas apzīmējuma sistēma, kuŗu lieto starptautiskā tirdzniecībā, apzīmējot to ar iniciāļiem, HS. To izstrādājusi tā sauktā Muitas Sadarbības Padome. Kopš 1989. g. 1. janvāra, vairāk nekā 50 valstis to pieņēmušas lietošanā atvietojot iepriekšējos sarakstus.

IMPORT LICENSE--A document required and issued by some national governments authorizing the importation of goods.

IMPORTA ATĻAUJA (IMPORTA LICENSE)--Dažas valdības pieprasa un izsniedz šādus dokumentus, lai būtu atļauts preču imports.

IMPORT QUOTAS--A means of restricting imports by the issuance of licenses to importers, assigning each a quota (*q.v.*) after determining the total amount of any commodity that is to be imported during a given period. Import licenses may also specify the country from which the importer must purchase the goods.

IMPORTA KVOTAS--Viens veids, kā valdība var ierobežot importu; parasti to dara izsniedzot importa atļaujas (licenses), kas noteic importa preču daudzumu (*q.v.*) zināmam laika sprīdim. Šīs atļaujas dažreiz arī nosaka valsti, no kuŗas šīs preces ievedamas.

IMPORT RESTRICTIONS--Import restrictions, applied by a country with an adverse trade balance (or for other reasons), reflecting a desire to control the volume of goods coming into the country from other countries. May include the imposition of tariffs (*q.v.*) or import quotas (*q.v.*), restrictions on the amount of foreign currency available to cover imports, a requirement for import deposits, imposition of import surcharges, or prohibition of various categories of imports.

TIRDZNIECĪBAS IEROBEŽOJUMI--Importa ierobežošana atspoguļo valdības vēlmi kontrolēt importa kvantumu, kas ienāk no ārvalstīm; tā ir parasti saistīta ar iztrūkumu maksājumu bilancē. Šādi ierobežojumi var ietilpināt muitas likmes (*q.v.*), importa kvotas (*q.v.*), ārzemju valūtas sadales ierobežošanu, prasības iepriekšējai apmaksai, virsmēra cenošanu, kā arī zināmu importa kategoriju pilnīgu aizliegšanu.

INCOME STATEMENT--The statement of revenues, expenses, gains, and losses for a specified period, ending with net income (or net loss) for the period covered by the statement.

PEĻŅAS (ZAUDĒJUMU) PĀRSKATS--Ienākumu, izdevumu, peļņas, un zaudējumu pārskats par zināmu laika sprīdi, kas noslēdzas ar pozitīva ienākuma aplēsumu (vai neto iztrūkumu).

INDEMNIFICATION--In corporate law, the practice by which one party pays the expenses of another party. An indemnification occurs, for example, when a corporation pays the expenses of officers or directors who are named as defendants relating to corporate affairs, or when a borrower agrees to pay a lender for extraordinary expenses incurred because of the borrower's actions.

ATLĪDZĪBA (NODROŠINĀJUMS)--Komerciālo likumu prakse kur viena puse samaksā otras puses izdevumus. Atlīdzība aptver nodrošināšanu vadībai--piemēram, ja padomes vai valdes locekļus iesūdz tiesā sakarā ar uzņēmuma darbību, akciju sabiedrības statūti paredz, ka izdevumus segs uzņēmums. Aizdevēji dažreiz pieprasa, lai aizņēmēji garantē atlīdzību, ja neparasti izdevumi rastos aizņēmēja darbības dēļ.

INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS (IPR)--A generic phrase encompassing intangible property rights,

INTELEKTUĀLĀ ĪPAŠUMA TIESĪBAS (IIT)--Vispārējs termins, kas apkopo visvisādas intelektuālās īpašuma

including patents, trademarks, service marks, copyrights, industrial designs, rights in semiconductor chip layout designs, and rights in trade secrets.

tiesības, ieskaitot arī patentus, produktu apzīmējumus, autortiesības, rūpniecības un sakaru sistēmu plānus un vispārīgās saimniecības un tirdzniecības noslēpumu tiesības.

INTEREST--The charge payable to a lender or other creditor as compensation for the use of the creditor's money. The rate at which interest accrues is expressed as a percentage of the amount of funds borrowed and may be fixed or variable.

AUGĻU PROCENTS (LIKME)--Procentu likme, kādu ir jāmaksā aizdevējam, vai citam kreditoram, kā atmaksu par aizdevēja līdzekļu lietošanu. Likme, kuru izlieto augļu procentu aprēķināšanai, ir izteikta kā procents no aizņemtās summas, un var būt vai nu noteikta vai arī mainīga.

IRREVOCABLE LETTER OF CREDIT--Type of letter of credit (*q.v.*) in which the issuing party guarantees that it will not withdraw the credit or cancel the letter before the expiration date. A letter of credit that cannot be modified or revoked, with regard to the customer or the beneficiary, without his or her consent.

NEATSAUCAMS AKREDITĪVS--Akreditīvs (*q.v.*) ar garantiju, ka šo dokumentu izdevējs neatsauks pirms notecēšanas datuma--šo akreditīvu nedrīkst mainīt vai atsaukt bez saņēmēja piekrišanas.

JOINT VENTURE--A business undertaking in which more than one firm has an ownership interest and controls production or marketing.

KOPUZŅĒMUMS--Komerciāls projekts, kurā piedalās vairāk nekā viena partija kā līdzīpašnieki, kam ir noteikšana par ražošanu jeb tirdzniecību.

LEGAL OPINION--A document in which a person such as a state attorney general, a city solicitor, or a private attorney renders his or her understanding of the law as applied to the assumed facts. It may or may not serve as protection to the person acting on it, depending on the nature of it and the law governing such opinions.

JURIDISKS VIEDOKLIS--Parasti rakstisks dokuments, kurā kāds oficiants (valsts vai pilsētas prokurātors vai arī kāds advokāts) izsaka viņa/viņas spriedumu par likumu attiecību pret zināmiem (pieņemtiem) faktiem. Šāds dokuments dažreiz var dot lielāku drošību tai partijai, kas uzsāk darboties pamatojoties uz rakstīto. Cik daudz drošības raksts dod, atkarājas no tā satura un valsts likumiem šinī jomā.

LETTER OF CREDIT (L/C)--A written instrument in which one party (the issuer of the letter of credit, e.g., a bank) agrees to repay another party (the beneficiary, e.g., a seller) a debt owed to it by a third party (e.g., a purchaser). A letter

AKREDITĪVS--Rakstisks dokuments, kurā viena puse (šās kredita vēstules izsniedzējs, parasti banka) apsolās samaksāt otrai pusei (pārdevējam) parādu, kuru radījusi ir trešā puse šinī darījumā (pircējs). Šāds dokuments pilnvaro pirmo pusi

authorizing one party to pay money or extend credit to another on the credit of the issuer of the letter of credit. Also refers to a commitment by a bank (or other party), made at the request of a customer of the bank, that the issuer will honor drafts (*q.v.*) or other demands for payment from the beneficiary of the letter upon compliance with specified conditions or presentation of stipulated documents.

A letter of credit may be either revocable (*q.v.*) or irrevocable (*q.v.*). In the context of commercial sales transactions, letters of credit are intended to facilitate the purchase and sale of goods by transferring the risk (*q.v.*) of the purchaser's solvency from the seller to the issuer of the letter of credit. The issuer is generally in a better position than the seller to evaluate the creditworthiness of the purchaser or to enforce the payment of obligations of the purchaser.

samaksāt vai arī aizdot naudu kādai otrai pusei, garantējot atmaksu no trešās puses--paļaujoties uz šīs trešās puses maksātspēju. Arī šinī sakarā banka (vai kāda cita puse) apsolās, pēc klienta vēlēšanās, pieņemt maksāšanas vai arī citas prasības apmaksāt nosacītus pārdevējus, sekojot zināmiem noteikumiem un pamatojoties uz attiecīgiem dokumentiem (*q.v.*).

Akreditīvi var būt atsaucami vai arī neatsaucami. Parasti tirgus darījumos šādi akreditīvi tiek izmantoti, lai veicinātu pirkšanas un pārdošanas procesu--nomainot pircēja riska izvērtējumu ar akreditīva izsniedzēja kredita reputāciju pārdevēja uzskatā. Izsniedzējs, parasti banka, labāk spēj izvērtēt pircēja maksātspēju nekā pārdevējs pats--un parasti spēj izmantot labākas parāda piedzīšanas metodes.

LIEN--A charge or security or encumbrance (*q.v.*) upon property. A charge against or interest in property to secure payment of a debt or performance of an obligation. A qualified right of property that a creditor has in or over specific property of his debtor as security for the debt or charge or for the performance of some act. A right to take or retain property for payment of debt or demand. Liens are property rights. The word "lien" is a generic term and, standing along, includes liens acquired by contract or by operation of law.

APGRŪTINĀJUMS (REGISTRĒTS)--Reģistrēts mantiskās vērtības apgrūtinājums (*q.v.*). Šāds apgrūtinājums parasti ir saistīts ar prasībām, lai īpašuma saņēmējs samaksā zināmus parādus jeb izpilda solījumu. Apgrūtinājums dod ierobežotas tiesības kreditoram, iepretīm noteiktam īpašumam, lai nodrošinātu parāda samaksu jeb noteikta pienākuma izpildi. Tiesības atņemt, jeb paturēt, īpašumu kā samaksu. Apgrūtinājums ir tiesība uz īpašumu. Tas ir vispārējs juridisks jēdziens, un var rasties kontrakta vai likuma ietvaros.

LINE OF CREDIT--An arrangement between a borrower and a lender, pursuant to which the lender agrees to loan funds to the borrower on demand, up to a certain limit. The limit may be fixed or variable and may refer to the aggregate amount of disbursements the borrower may receive or, in the case of a revolving line of credit, to the maximum amount of

KREDITA LĪNIJA (TEKOŠAIS KREDITS)--Nolīgums starp aizņēmēju un aizdevēju, pēc kuŗa noslēgšanas aizdevējs piekrīt, bez citiem priekšnoteikumiem, aizdot pirmajai pusei līdz zināmam naudas daudzumam. Šādu robežu, jeb aizņēmuma lielumu, var noteikt kā nosacītu vai arī kā mainīgu summu--un tas varētu attiekties uz vispārējo aizņēmuma

disbursements the borrower may have outstanding at any point in time.

summu vai arī zināmu maksimālo aizņēmuma līmeni jebkurā dotā laikā.

MARKET ACCESS--The openness of a national market to foreign products. Market access reflects a government's willingness to permit imports to compete relatively unimpeded with similar domestically produced goods.

ATKLĀTAIS TIRGUS--Jēdziens, kas norāda pieejamību tirgum ārzemju precēm--rādot valdības gribu ļaut ārzemju precēm samērā brīvi konkurēt tirgū ar līdzīgiem pašu māju ražojumiem.

MORTGAGE--An interest in property created by a written instrument providing security for the performance of a duty or the payment of a debt. Depending upon the jurisdiction, a mortgage may be in the form of a lien (*q.v.*) or in the form of an absolute conveyance of the property that becomes void if the duty (*q.v.*) or payment is performed in accordance with the terms prescribed at the time of making such conveyance.

HIPOTĒKA (ĶĪLUZĪME)--Dokuments, kas nodrošina parāda atmaksu (vai kautkādu cita pienākuma izpildīšanu) ar prasībām pret noteiktu īpašumu. Kā kuŗā jurisdikcijā, šādu hipotēku var saprast kā ķīlu (*q.v.*) jeb var pat veidot kā īpašuma tiesību nodošanu aizdevējam, ko atsauc/anulē ja solījums (*q.v.*) izpildīts jeb parāds tiek atmaksāts pēc kontrakta noteikumiem un paredzētā laikā.

MOST-FAVORED-NATION (MFN) TREATMENT--A commitment that one country will extend to another country the lowest tariff (*q.v.*) rates it applies to any other country. All GATT contracting parties undertake to apply such treatment to one another under Article I of GATT. When a country agrees to cut tariffs on a particular product imported from one country, the tariff reduction automatically applies to imports of this product from any other country eligible for MFN treatment.

VALSTS NOTEIKTĀ VISLABVĒLĪGĀKĀ PIEEJA--Apsolījums, ka pirmā valsts piedāvās otrai valstij viszemākās muitas (*q.v.*) likmes, kādas tā dod jebkurai citai valstij. Tā sauktā GATT (Vispārējā vienošanās par muitām un tirdzniecību) dalībnieku valstis apsolās, ar 1. panta GATT līguma noteikumu, pielietot šādu pieeju visām valstīm, kas piedalās GATT vienošanās sistēmā. Ja kāda valsts piekrīt samazināt muitas likmes kādai precei, kuŗu tā importē no kādas citas valsts, tad tādā gadījumā šāda muitas likmes samazināšana automātiski tiek pielāgota arī visām citām valstīm, kuŗām pienākas šī, vislabvēlīgākā, pieeja (MFN treatment).

MULTILATERAL AGREEMENT--An international compact in which three or more parties participate.

DAUDZPUSĒJA VIENOŠANĀS--Starptautisks nolīgums, kuŗā piedalās vismaz trīs, vai arī vairākas, dalības valstis.

NATIONAL TREATMENT--Affords individuals and firms of foreign countries the same competitive

VALSTISKĀ PIEEJA--Atļauj gan fiziskām, gan juridiskām personām no ārzemju valstīm tādas pašas

opportunities, including market access (*q.v.*), as are available to domestic parties. All GATT contracting parties undertake to apply such treatment to one another under Article III of GATT.

tirgus iespējas, ieskaitot iekļaušanos vietējā tirgū (*q.v.*), kādas ir pieejamas vietējās valsts uzņēmējiem. Pielietojot GATT vienošanos (3. pants), visas GATT dalībnieces-valstis apsolās dot šādas iespējas visām citām partnervalstīm.

NEGATIVE COVENANT--A covenant (*q.v.*) in which the covenantor obliges himself or herself not to do or not to permit the doing of some act. An example of a negative covenant is a provision in an employment agreement or a contract of sale of a business prohibiting the employee or seller from competing in the same industry, geographic area, or market.

NOLIEDZOŠS LĪGUMS--Līgums (*q.v.*), kurā viena puse apsolās kautko nedarīt vai arī neatļaut kautkam notikt. Viens šāda līguma piemērs ir vienošanās ar darbinieku; cits, kādas firmas pārpirkšanas kontrakts, kurā strādniekam vai iepriekšējam īpašniekam noliegts konkurēt ar jauno tanī pašā laukā, ģeogrāfiskā apvidū, vai tirgū.

NON-TARIFF BARRIER (NTB)--Market-access barrier that results from prohibitions, restrictions, conditions, or specific requirements that make the exporting of goods or services (*q.v.*) difficult and/or costly. The term covers any restriction or quota (*q.v.*), charge or policy other than traditional customs duties (*q.v.*), domestic support program, discriminatory labeling or health standard, quantitative restrictions (*q.v.*), discriminatory government procurement (*q.v.*) policy or practice, and exclusive business practices that limit the purchase or sale of imported goods. NTBs may result from government or private-sector actions.

BEZMUITAS BARJERA (BMS)--Šķērslis, kas norobežo pieeju vietējam tirgum, izmantojot aizliegumus, norobežojumus, priekšnoteikumus, kā arī īpašas prasības, kas sarežģī un arī sadārdzina preču un pakalpojumu (*q.v.*) eksportus. Šis vispārējais termins aptver ierobežojumus, kā arī kvotas (*q.v.*), ārpus parastām muitas likmēm (*q.v.*), īpašus maksājumus vai pārbaudes politiku, vietējiem ražotājiem atvieglojumu, diskriminējošus valdības pasūtījumu direktīvus jeb politiku (*q.v.*) un valdības kā arī privātfirmu prasības, kas ierobežo ārvalstu preču pirkšanu un pārdošanu. Tādā veidā, šādus šķērsļus varam sastapt gan valdības, gan arī privātā sektora darījumos.

OPEN ACCOUNT--A trade arrangement in which goods are shipped to a foreign buyer before payment and without written guarantee of payment. Because this method poses an obvious risk (*q.v.*) to the supplier, it is essential that the buyer's integrity be unquestionable.

ATVĒRTS KONTS--Maksāšanas nolīgums, kas paredz ka preces nosūta ārzemju pircējam pirms samaksas un arī bez rakstiskas samaksas apsolījuma (garantijas). Tā kā šī metode liek pārdevējam uzņemties saprotamu risku (*q.v.*), ir ļoti svarīgi, lai pircēja godaprāts būtu pilnīgi neapšaubams.

ORDERLY MARKETING AGREEMENT (OMA)--An agreement between two or more governments by which one

VIENOŠANĀS PAR NOKĀRTOTU TIRDZNIECĪBU (VKT)--Divu, vai arī vairāku, valdību vienošanās par to, ka

government agrees to limit exports to the other. Under such agreements, the exporting nation also may undertake to ensure that international trade in specified "sensitive" products will not disrupt, threaten, or impair competitive industries or workers in importing countries. An OMA is similar to a voluntary export restriction agreement or a voluntary restraint agreement (*q.v.*). An OMA is used to address an injury to a domestic industry.

viena valsts piekrīt ierobežot eksportus uz kādu citu valsti. Izmantojot šādu vienošanos, eksportspējīgā valsts var arī apsolīt, ka starptautiskā tirgošanās zināmos un specifiski pieminētos "jūtīgos produktos" nekādā veidā neievainos, nedz arī apdraudēs, rūpniecības sektorus vai arī strādniekus tanīs valstīs, kas produktus importē. Šāda vienošanās (VKT) ir līdzīga tā sauktam nolīgumam par brīvprātīgu eksporta ierobežošanu (BEI) (*q.v.*). Šo pieeju (VKT) parasti lieto, lai atvieglotu vietējās rūpniecības grūtības.

PERFORMANCE REQUIREMENTS--Refers to government-mandated or government-approved activities that investors must undertake, usually as a condition of establishment or operation in that government's country.

IZPILDES PRASĪBAS--Attiecās uz valdības-prasītiem, vai arī valdības-nosacītiem darījumiem, kuŗi ir jāuzņemas ārvalstu ieguldītājiem/uzņēmējiem, lai varētu uzsākt vai turpināt darboties minētā zemē.

PLEDGE--A bailment, pawn, or deposit of personal property to a creditor as security for some debt or commitment. Personal property transferred to a pledgee as security for a pledger's payment of debt or other obligation. A pledge, considered as a transaction, is a bailment or delivery of goods or property by way of securing a debt or commitment, or as security for the performance of an act. A pledge can also be a security interest in a chattel or in an intangible represented by an indispensable instrument (such as formal, written evidence of an interest in an intangible so representing the intangible that the enjoyment, transfer, or enforcement of the intangible depends upon possession of the instrument), the interest being created by a bailment for the purpose of securing the payment of a debt or the performance of some other duty. Also, a pledge is a promise or agreement by which the pledgor binds himself or herself to do or to forbear something.

ĶĪLA--Glabājuma līgums, ieķīlāšana pret aizdevumu, jeb arī noguldījums, kas saistīts ar kustāmo īpašumu un domāts kā drošības garantija kādam parādam jeb solījumam. Kustāmā manta uz laiku nodota ķīlas turētājam kā drošības maksa par ķīlas turētājam pienākošā parāda maksājumu jeb citu saistību. Ķīla, ja to apskata no darījuma viedokļa, ir glabājuma līgums jeb kustāmais īpašums nodots kā drošība pret aizdevumu, jeb tā solījumu; jeb kā drošība par to ka solītais darījums tiks pabeigts. Ķīla var būt drošības veids kustāmam īpašumam, jeb arī nemateriālam īpašumam, ja tas pārstāvēts ar nepieciešamu dokumentāciju (kā formālu, rakstisku liecību, ka piederība, pārnesums jeb izpildīšanas spējas sakarā ar nemateriālo īpašumu dotas tam, kuŗa rīcībā ir šis rakstveida dokuments), tiesības tiekot radītas ar glabājuma līguma palīdzību, lai nodrošinātu parāda maksājumu, jeb nodrošinātu līguma izpildi, jeb kādu citu pienākumu. Ķīla ir arī solījums jeb nolīgums ar kuŗu ieķīlētājs saistas kādai darbībai, jeb solījumam atturēties no darbības.

PROMISSORY NOTE--An unconditional written promise, signed by the maker, to pay absolutely and at all events a sum certain in money, either to the bearer or to a person designated in the note or on such person's order, at a time specified therein, or at a time that must certainly arrive.

PARĀDZĪME--Bezpriekšnoteikumu solījums (rakstisks), kuru pirmā partija (parādnieks) ir parakstījusi, apsolot samaksāt noteiktu naudas summu šīs parādzīmes iesniedzējam (aizdevējam), jeb pēc tā norādījuma kādam citam, nozīmētā laikā, jeb datumā, kas noteikti pienāks (ir paredzēts).

QUANTITATIVE RESTRICTION (QR)--An explicit limit imposed by an importing country on the total amount of a specified good that may be imported into a country or that may be imported from any particular supplying country. Compared with a tariff (*q.v.*), a QR affords protection that tends to be more predictable, because it is less affected by changes in competitive factors. GATT generally prohibits the use of QRs, except in special cases, such as those cited in Article XX (which permits exceptions to protect public health, national gold stocks, goods of archaeological or historic interest, and a few other special categories of goods) or in Article XXI (which permits exceptions in the interest of "national security").

DAUDZUMA IEROBEŽOŠANA (KI)--Importējošā valsts nosaka īpašu importa robežu--vispārējai šāda importa kopsummai vai arī dod atsevišķas mērauklas īpašām eksportspējīgām valstīm. Ja šos nosacījumus salīdzinam ar muitas režīmu (*q.v.*), varam secināt, ka šI KI pieeja dod stabilāku atbalstu vietējiem šīs preces ražotājiem, jo konkurences faktori tirgu ietekmē manāmi mazāk (un arī retāk). GATT vienošanās parasti aizliedz KI pielietošanu, izņemot tā sauktos speciālos gadījumos (kas tiek pieminēti GATT 20. pantā: aizsargāt sabiedrības veselību, noturēt stabilus zelta krājumus, vēsturiskus retumus, un aarchailogiskus atradumus, u.t.t.), kā arī 21. pantā (kas atļauj izņēmumus tādos gadījumos, kas būtu saistīti ar valsts drošību).

QUOTA--Government-imposed limit on trade in a particular good or service based upon quantity. An absolute quota prevents any trade in excess of a specified limit. A tariff (*q.v.*) rate quota limits the amount of trade subject to a special tariff rate but leaves open the possibility of additional trade at other rates.

KVOTA--Valdības noteikta importa robeža, kuru varētu pielāgot kā precēm, tā pakalpojumiem, nosakot importa preču daudzumu. Ja izmanto tā saukto "absolūto kvotu," darījumi virs zināma importa līmeņa pilnīgi nav iespējami, kamēr tā sauktā "muitas-likmes kvota" (*q.v.*) pieļauj iespēju, ka varētu pastāvēt arī lielāki importa līmeņi pie citām, dažādām, muitas likmēm.

RATE OF RETURN--The income earned on an investment, measured over a specified period of time, generally referred to in terms of a percentage of the value of the investment.

PEĻŅAS LIKME--Ieguldījuma ienākumi, kuŗus varam izmērīt zināmā laika posmā; kuŗus parsti apzīmē kā augļu procentu no ieguldītās vērtības.

RECIPROCITY--Relationship in which two countries provide similar rights to each other's nationals; it seeks an approximate equality of concessions accorded to and benefits received from among or between trading partners. Reciprocity may include the lowering of customs duties (*q.v.*) on imports in return for tariff (*q.v.*) concessions from other countries or the negotiated reduction of a country's import duties or other trade restraints in return for similar concessions from another country. Reciprocity is a traditional objective of GATT trade negotiations.

SAVSTARPĒJA IZPALĪDZĒŠANĀS--Divu valstu saistības, kas pamatojas vienlīdzīgā un taisnīgā prasību izteiksmē. Abas valstis mēģina atrast vienlīdzību starp piešķirtajām priekšrocībām, dotām un saņemtām, kuras tiek piešķirtas otrai valstij. Šis princips var aptvert muitas likmju (*q.v.*) samazināšanu, lai atspēkotu līdzīgu izpalīdzēšanos (*q.v.*) no citām valstīm, vai arī izlīgšanu par šķēršļu pazemināšanu divu tirgojošo valstu starpā. GATT nolīgumi nostāda šādu izpalīdzēšanas principu saimnieciskās attīstības stratēģijas priekšgalā.

RETALIATION--With regard to international trade, it is an action taken by one country against another country when the first country's exports are adversely affected by the raising of tariffs (*q.v.*) or other trade-restricting measures of the other country. GATT permits an adversely affected contracting party to impose limited restraints on imports from another contracting party that has raised its trade barriers (after consultations with other GATT contracting parties whose trade might be affected). In theory, the value of trade affected by such retaliatory measures should approximate the value of trade affected by the change that precipitated the retaliation.

ATSPĒLĒŠANĀS--Runājot par starptautisko tirdzniecību, šāda atspēlēšanās var notikt, ja pirmās valsts eksportus nelabvēlīgi iespaido kādas otrās valsts muitu (*q.v.*) paaugstināšana vai arī kāda cita tirdzniecību ierobežojoša politika. GATT nolīgums atļauj zināmu ierobežotu atspēlēšanos. Nelabvēlīgi ietekmētā puse var aplikt importus ar īpašām muitas likmēm, ja tā var pierādīt ka kāda otra valsts ir pacēlusi tirdzniecības šķēršļu līmeni (atspēlēšanās jādara, konsultējoties ar citām GATT-dalībnieces valstīm, kuru tirdzniecību šādi soļi varētu ietekmēt). No teorētiskā viedokļa, tirdzniecības vērtības apjoms, ar kuru šādas atspēlēšanās sankcijās būtu saistītas, būtu apmēram vienādas ar tā saukto ievainojumu pirmās valsts starptautiskajā tirdzniecībā.

REVOCABLE LETTER OF CREDIT--Type of letter of credit (*q.v.*) in which the issuing bank reserves the right to cancel and withdraw from the transaction upon appropriate notice.

ATSAUCAMAIS AKREDITĪVS--Zināms akreditīva (*q.v.*) veids, kur izsniedzēja-banka patur tiesības izbeigt šo darījumu pēc zināma laika, bet laicīgi paziņojot pircējam.

RISK--In general, the element of uncertainty in an undertaking. Includes hazard, danger, peril, exposure to loss, injury, disadvantage, or destruction and comprises all elements of danger.

RISKS--Vispārīgi, risks ir saistīts ar kāda darījuma nedrošību/varbūtību. Tas ietilpina hazardu, briesmas, draudus, pakļaušanos zaudējumam, ievainojumam, neizdevīgam

Risk may be physical, economic, or political.

In insurance law, defined as the danger or hazard of a loss of the property insured; the casualty contemplated in a contract of insurance; the degree of hazard; a specified contingency or peril; and, colloquially, the specific house, factory, ship, and so forth, covered by the policy.

stāvoklim, un izpostīšanai--un atbilst vispārējām briesmām. Riski var būt fiziski, ekonomiski, vai politiski.

Apdrošināšanas likumos, risku definē kā apdrošinātā īpašuma pakļaušanu apdraudēšanai, briesmām, vai draudiem; nelaimes gadījumam par kuru ir domāts/nolīgts apdrošināšanas kontraktā/līgumā; zināma nejaušība vai draudi; arī, sarunvalodā, noteikta māja, fabrika, kuģis, u.t.t., kuru sedz apdrošināšanas polise/līgums.

RULES OF ORIGIN--The Agreement on Rules of Origin, incorporated in the Uruguay Round Trade Agreements of the General Agreement on Tariffs and Trade (GATT), defines the term in Article I as those laws, regulations, and administrative determinations of general application applied to determine the country of origin of goods, other than rules related to "contractual or autonomous trade regimes" that provide tariff (*q.v.*) preferences beyond those required by GATT's most-favored-nation rule.

IZCELSMES NOTEIKUMI--Formāls nolīgums, ietilpināts tā sauktā Urugvejas Rondā GATT sistēmā, kuŗa 1. nodaļa saprot zem šī termina tos likumus, noteikumus un administratīvos lēmumus lietotus, lai izmeklētu no kādas zemes preces nākušas, neatkarīgi no noteikumiem, kas skar kontraktuālus un patstāvīgus tirdzniecības režīmus, kas dod likmju (*q.v.*) priekšrocibas plašākas kā tās piešķirtas GATTa valstīm ar "vislabvēlīgāko" statusu.

SAFEGUARD--An action taken by a country to protect a domestic industry that is threatened or injured as a result of importation of goods from another country. GATT permits two forms of multilateral safeguards: (1) a country's right to impose temporary import controls or other trade restrictions to prevent commercial injury to domestic industry; and (2) the corresponding right of exporters not to be deprived arbitrarily of access to markets.

NODROŠINĀŠANĀS--Valsts var pielietot politiku, kas aizsargā vietējo rūpniecību, kuŗu apdraud, vai arī nelabvēlīgi ietekmē, importi no kādas citas valsts. GATT nolīgums atļauj divus vispusīgas nodrošināšanās veidus: (1) valstij ir tiesības aplikt importus ar īslaicīgām kontrolēm, vai arī ar citiem tirdzniecības ierobežojumiem, lai pasargātu kādas vietējās rūpniecības komerciālo stāvokli, un (2) arī attiecīgās eksportētāju tiesības, lai tos patvaļīgi neizstumtu no minētā tirgus.

SECURITY AGREEMENT--An agreement that creates or provides for a security interest between the debtor and a secured party. An interest in real or personal property that serves as collateral (*q.v.*) for a debt or other obligation. Security interest is normally perfected

DROŠĪBAS VIENOŠANĀS--Vienošanās, kas rada jeb dod zināmu ķīlu/apsolījumu starp partiju, kas aizņemās naudu, un šīs naudas aizdevēju. Drošība var būt tiesības vai nu uz kustāmu vai nekustāmu īpašumu (*q.v.*). Drošības tiesības kļūst pilnvērtīgas (dodot priekšroku

(made enforceable against other creditors) when the creditor either takes possession of the collateral or files financial statements in the proper public records.

pretīm citiem aizdevējiem) tad, kad aizdevējs fiziski pārņem īpašumu, jeb iesniedz vajadzīgos dokumentus attiecīgā valsts iestādē iegrāmatošanai publikas zināšanai.

SERVICES--In the context of international trade policy, services may encompass banking, finance, transportation, insurance, professional services, telecommunications, health care, and education. There is, however, no generally agreed upon definition for services within the international trading community. Within the context of the General Agreement of Trade in Services under the General Agreement on Tariffs and Trade, the services covered by the agreement are those service sectors agreed to be covered by each country in its schedule of concessions thereto.

PAKALPOJUMI--Runājot par starptautiskās tirdzniecības politiku, vārds "pakalpojumi" var iekļaut sevī bankas, finansu sektoru, apdrošināšanu, transportu, profesionālus pakalpojumus, telefona un citas sakarnieku nodaļas, veselības aprūpi, un izglītību. Nav vispārēji pieņemta jēdziena ko nozīmē "pakalpojums" ja runā par internacionālo komerciālo pasauli. Ja runā par "General Agreement of Trade in Services" sekojot "General Agreement on Tariffs and Trade," pakalpojumi, kas segti nolīgumā, ir tie ko katra valsts ir noteikusi izlīgšanas procesā kā ieskaitītus.

STANDBY LETTER OF CREDIT--Type of letter of credit (*q.v.*) in which the issuer's payment obligation is contingent upon its customer's (the purchaser's) default (*q.v.*) or failure to perform, rather than the beneficiary's performance of the underlying transaction between the customer and the beneficiary.

AKREDITĪVS AR DROŠU ATBALSTU--Kredita vēstules veids (*q.v.*), kuŗā apmaksāšana atkarājas no pircēja maksātnespējas (*q.v.*) vai negribas sadarboties, nevis pamatojoties uz pardevēja pamatā esošā darījuma starp viņu un pircēju/kundi.

SUBSIDY--A benefit given by a government to an enterprise, industry, region, or other party. GATT does not directly define subsidies, but under GATT certain types of subsidies are prohibited. The United States regards a subsidy as a bounty or grant paid for manufacture, production, or export of an article.

PABALSTS (SUBSIDIJA)--Valdības pabalsts, vai piemaksa, kuŗu varētu dot kādam uzņēmumam, kādai rūniecības nozarei, kādam novadam vai kādai citai vienībai. GATT nekādā tiešā veidā nenoteic pabalsta definīciju, bet šajā nolīgumā zināmi pabalsta veidi tiek aizliegti. Savienoto valstu valdība uzskata par "subsidiju" jebkādu prēmiju, vai valdības piešķirto samaksu, par kādas preces ražošanu, vai eksportēšanu.

TARIFF--A charge assessed by a government, in accordance with its tariff schedule, on goods or services (*q.v.*) as they enter (or leave) a country. A tariff may be

MUITAS LIKME--Valdības nosacītā apmaksa, kuŗu noteic tās muitu saraksts (*q.v.*), kuŗa ir jāmaksā, ja preces tiek ievestas minētajā valstī (vai no tās izvestas).

imposed to protect domestic industries from imported goods or services and/or to generate revenue. Types of tariffs include ad valorem, specific, or variable tariffs, or some combination of the three. Customs Duty (*q.v.*); Duties.

Šādas muitas likmes var pielietot, lai pasargātu vietējos ražotājus no importētām precēm vai pakalpojumiem kā arī/vai arī, savācot ienākumus valdības budžetam. Muitas likmju kategorijās ieskaita "ad valorem" (pēc vērtības), specifiskos (pēc preces klasifikācijas), vai arī mainīgos (pēc mainīgas definīcijas) tarifus, jeb visus trīs veidus kaut kādā kombinācijā. Tarifa likme (*q.v.*); likmes.

TARIFF QUOTAS--The application of a higher tariff (*q.v.*) rate to imported goods after a specified quantity of the item has entered the country at a lower prevailing rate.

MUITAS KVOTAS--Sistēma, kas nosaka augstākas muitas (*q.v.*) likmes pret importiem, kas pārsniedz sākotnēju kvantumu, kuru var ievest ar zināmu, zemāku likmi.

TERMS OF TRADE--The economic factors affecting a country's foreign trade in goods and services, such as dependency on foreign sourcing and relative competitiveness in production.

TIRDZNIECĪBAS NOLĪGUMI--Ekonomiskie nolīgumi, kas iespaido atsevišķas valsts ārzemju tirdzniecību attiecībā uz produktiem, jeb pakalpojumiem, kā piemēram, atkarību uz ārzemju avotiem, pirktspēju un salīdzināmo spēju konkurēt ražošanā.

TRANSMITTAL LETTER--A list of the particulars of the shipment and a record of the documents being transmitted, together with instructions for disposition of the documents. Any special instructions are also included.

PĀRSŪTĪŠANAS PAVADVĒSTULE--Pavadzīme, kas sniedz sūtījuma informāciju un pavadošo dokumentu sarakstu, kā arī norāda ko tālak darīt ar šiem dokumentiem. Speciāli norādījumi arī var būt iekļauti pavadzīmes saturā.

TRANSPARENCY--The extent to which laws, regulations, agreements, and practices affecting international trade are open, clear, measurable, and verifiable.

CAURREDZAMĪBA--Par cik varam uzskatīt likumus, nolikumus, līgumus/vienošanos un praksi starptautiskās tirdzniecības darījumos par pilnīgi atklātiem, skaidriem, skaitliski aprēķināmiem un arī pārbaudamiem.

UNFAIR TRADE PRACTICE--Any act, policy, or practice of a country that (1) violates, is inconsistent with, or otherwise denies benefits granted to a foreign country under any trade agreement to which both countries are a party, or (2) is otherwise unjustifiable, unreasonable, or discriminatory and burdens or

NETAISNĪGA TIRDZNIECĪBA--Jebkurš darījums, politika, vai prakse, kuru pielieto kāda valsts, kas ir (1) pretrunā ar līgumu, kas apsola priekšrocības kādai citai ārzemju valstij šāda tirdzniecības nolīguma robežās, vai (2) ir citādi netiesīgi izlietota, nepieņemama, vai arī kaut kādā diskriminējošā veidā

restricts a foreign country's commerce.

ierobežo vai aptur kādas ārzemju valsts tirdzniecību.

VALUATION--The act of ascertaining the worth of an imported good by government officials of the importing country so that the appropriate tariff (*q.v.*) or duty is paid by the importer of the good.

NOVĒRTE--Importējošās valsts ierēdņu nosacītā vērtība ievestai precei, pēc kuŗas tad var aprēķināt attiecīgi pareizu tarifu (*q.v.*) vai muitas likmi.

VALUE-ADDED TAX (VAT)--An incremental tax imposed on the value of an item or service at each stage in its processing, production, and distribution.

JAUNRADĪTĀS VĒRTĪBAS NODOKLIS--Ar katru sadales soli pieaugošs nodoklis, kuŗu piemēro preces vai pakalpojuma vērtībai katrā stādijā pārstrādāšanas, ražošanas un sadales procesā.

VOLUNTARY RESTRAINT AGREEMENT (VRA)--Informal bilateral or multilateral understanding in which exporters voluntarily limit exports of certain products to a particular country in order to avoid economic dislocation in the importing country and the imposition by that country of mandatory import restrictions (*q.v.*).

BRĪVPRĀTĪGĀS IEROBEŽOŠANAS NOLĪGUMS (BIN)--Divpusēja, vai arī daudzpusīga, saprašanās neformālā veidā, kas liek eksporta sektoram (sektoriem) brīvprātīgi ierobežot zināmu preču eksportus uz noteiktu valsti, lai izvairītos no nopietnām ekonomiskām problēmām importa valstī un izbēgtu no formāliem, ierobežojošiem nolikumiem (*q.v.*), kas var sekot.

WARRANTY--A promise that a proposition of fact is true. An assurance by one party to an agreement of the existence of a fact upon which the other party may rely. It is intended to relieve the promisee of any duty to ascertain facts for himself or herself and amounts to a promise to indemnify the promisee for any loss if the fact warranted proves untrue. A warranty is a promise that certain facts are truly as they are represented to be and that they will remain so, subject to any specified limitations. In certain circumstances, a warranty may be presumed, known as an "implied" warranty. A warranty is an assurance or guaranty, either expressed in the form of a statement by the seller of goods or implied by law and having reference to and ensuring the character, quality, or fitness of purpose of the goods.

GALVOJUMS--Garantija, ka dotais fakts atbilst patiesībai. Apgalvojums, dots no vienas puses kontraktā otrai pusei, ka fakti uz ko otrā puse paļaujas vienojoties darījuma kontraktā, tiešām eksistē. Galvojums atsvabina, likuma priekšā, otru pusi no pienākuma pašam(ai) faktus pārbaudīt. Galvojums var tikt pielīdzināts solījumam atmaksāt otrai pusei visus zaudējumus, kas rastos gadījumā, ja dotie fakti nesaskanētu ar patiesību. Galvojums, jeb garantija, ir apliecinājums, ka dotie fakti ir taisni tādi, kā tie ir sniegti, un ka tie nemainīsies, izņemot zināmos, dotos gadījumos. Ir situācijas, kad garantija var arī būt neizteikta vārdos, bet var būt atvasināta, jeb netieši izteikta. Galvojums var būt pārdevēja izteikts, jeb izteikts netiešā veidā likuma priekšā, kur runa iet par nodrošinājumu, ka preču raksturs, kvalitāte, jeb

preču piemērotība izteiktai vajadzībai, ir saprotams no darījuma būtības.

LATVIAN-ENGLISH CROSS-REFERENCE INDEX

Abpusējais ieguldījumu līgums--Bilateral Investment Treaty

Akreditīvs--Letter of Credit

Akreditīvs ar drošu atbalstu--Standby Letter of Credit

Apgrūtinājums--Encumbrance

Apgrūtinājums (Registrēts)--Lien

Apmaiņas vekselis (Trata)--Draft Bill of Exchange

Apstiprinājošs līgums--Affirmative Covenant

Apstiprinātais akreditīvs--Confirmed Letter of Credit

Atbildības klauzula--Escape Clause

Atklātais tirgus--Market Access

Atlīdzība (Nodrošinājums)--Indemnification

Atsaucamais akreditīvs--Revocable Letter of Credit

Atsavināšana--Expropriation

Atspēlēšanās--Retaliation

Atvērts konts--Open Account

Augļu procents (Likme)--Interest

Banķiera akcepts--Banker's Acceptance

Bezmuitas barjera--Non-Tariff Barrier

Bilance (Bilances pārskats)--Balance Sheet

Brīvā tirgus vienošanās--Free Trade Agreement

Brīvās tirdzniecības zonas--Free Trade Zones

Brīvi pie kuģa malas--Free Alongside Ship

Brīvprātīgās ierobežošanas nolīgums--Voluntary Restraint Agreement

Caurredzamība--Transparency

Datēta maksāšanas pavēle--Date Draft

Daudzpusēja vienošanās--Multilateral Agreement

Daudzuma ierobežošana--Quantitative Restriction

Drošības vienošanās--Security Agreement

Eksporta atļauja--Export License

Eksporta kontrole--Export Control

Eksportu veicināšana--Export Promotion

Finansēšana ar pašu kapitālu--Equity Financing

Finansēšanās ar parādu--Debt Financing

"FOB" Līdz pievedumam--Free on Board

Force Majeure--Force Majeure

Galvojums--Warranty

Garantija--Guaranty

Hipotēka (Ķīluzīme)--Mortgage

Ieķīlāts īpašums--Collateral

Iepriekšējs nosacījums--Condition Precedent

Importa atļauja (Importa License)--Import License

Importa kvotas--Import Quotas

Inspekcijas apliecība--Certificate of Inspection

Intelektuālā īpašuma tiesības--Intellectual Property Rights

Izcelsmes apliecība--Certificate of Origin

Izcelsmes noteikumi--Rules of Origin

Izgāšana ("Dempings")--Dumping

Izmaksa, apdrošināšana un frakts--Cost, Insurance, and Freight

Izmaksa un frakts--Cost and Freight

Izpildes prasības--Performance Requirements

Jaunradītās vērtības nodoklis--Value-Added Tax

Juridisks viedoklis--Legal Opinion

Kases (naudas) plūsme--Cash Flow

Ķīla--Pledge

Komerciālā pavadzīme (Rēķins)--Commercial Invoice

Konsignācija--Consignment

Kopējā ārzemju muita--Common External Tariff

Kopuzņēmums--Joint Venture

Kravas pavadzīme--Bill of Lading

Kravu pārsūtītājs--Freight Forwarder

Kredita līnija (Tekošais kredits)--Line of Credit

Kreditziņojums--Credit Report

Kvota--Quota

Līdzsvarojošā muitas likme--Countervailing Duty

Līgums--Covenant

Maksāšanas pavēle--Draft

Muita--Duty

Muitas kvotas--Tariff Quotas

Muitas likme--Customs Duty

Muitas likme--Tariff

Neatsaucams akreditīvs--Irrevocable Letter of Credit

Nemaksāšana (Neizpildīšana)--Default

Netaisnīga tirdzniecība--Unfair Trade Practice

Nodrošināšanās--Safeguard

Noliedzošs līgums--Negative Covenant

Nosacīts parāds--Contingent Liability

Novērte--Valuation

Pabalsts (Subsidija)--Subsidy

Pakalpojumi--Services

Parādzīme--Promissory Note

Pārsūtīšanas pavadvēstule--Transmittal Letter

Pelēkā tirgus importi--Gray Market Imports

Peļņas likme--Rate of Return

Peļņas (zaudējumu) pārskats--Income Statement

Piegādāts ar muitas samaksu--Delivered Duty Paid

Pretpārdošana (Prettirdzniecība)--Countertrade

Ražošanas izmaksa--Cost of Production

Risks--Risk

Saskaņotā sistēma--Harmonized System

Savstarpēja izpalīdzēšanās--Reciprocity

"Sliktas" kravas pavadzīme--Foul Bill of Lading

Specializēta starpniecība (Forfaitēšana)--Forfaiting

Starpniecība (Faktorēšana)--Factoring

"Tīra" kravas pavadzīme--Clean Bill of Lading

Tirdzniecības ierobežojumi--Import Restrictions

Tirdzniecības nolīgumi--Terms of Trade

Valdības pasūtījums--Government Procurement

Valstiskā pieeja--National Treatment

Valsts noteiktā vislabvēlīgākā pieeja--Most-Favored-Nation Treatment

Valūtas kurss--Exchange Rate

Valūtas nākotnes vērtība--Forward Exchange Rate

Vienošanās par nokārtotu tirdzniecību--Orderly Marketing Agreement